

CLXVIII – “ATTELAGE”

Op terrein Wellingtonrenbaan, op grasveld tegenaan de hoek Sportstraat- Koningin Astridlaan

eeldhouwer : Olivier Strebelle (°Ukkel, 1927)

Neo-expressionistische bronzen sculptuur uit 1986-1988 van een steigerend ingespannen paard met een jockey in een sulky.

Het beeld werd naar Oostende overgebracht om te figureren in de tentoonstelling “Sculpturale 98”, georganiseerd door “Artétude” uit Genk en “Art Fund” uit Oostende.

De sculptuur bleef er op initiatief van voormalig captain-of-industry en hoteleigenaar Aimé Desimpel (1941-2002) die een zwak had voor paardensculpturen en plannen koesterde voor een museum in die zin^[1]. “Attelage” stond aanvankelijk opgesteld op het grasveld rechts van de trappen van het Thermae Palace Hotel, kant Koningin Astridlaan en werd naderhand verplaatst naar de Wellingtonrenbaan.

Iconografie :

-Beeldbank Oostende M010485

Literatuur :

Ph. DASNOY, *Olivier Strebelle. Een leven in beelden*: Brussel (Mercatorfonds), 2008.

CLXIX – GEVELSCULPTUUR ZEEMANSTEHUIS PASTER PYPE

Sint-Petrus-en-Paulusplein; gesloopt

Het gebouw, lokaal ook gekend als “t Zal wel gaan” of “El Mar”, dateerde uit het late interbellum en werd ontworpen door architect Theo De Lee. Het combineerde een visserstehuis met een visserijschool, een visserijmuseum/aquarium en een gelagzaal.

Naast het eerder besproken beeld ten voeten uit van Paster Pype boven de schoolpoort van het gedeelte Visserijschool in de Paster Pypestraat (gerealiseerd door beeldhouwer Karel De Muynck), waren er twee gevelsculpturen in basreliëf aan de zijde van het kerkplein :

>Boven de deur een basreliëf met vissersschip.

>Boven, in de travee van de deur, in de boog van de middelste van de drie over alle verdiepingen heen lopende vensternissen : reliëf met vis, anker en wapenschild.

We vonden tot op heden geen enkele aanduiding over de beeldhouwer.

Mogelijks werden deze sculpturen apart gehouden tijdens de sloop en leiden ze nu ergens een sluimerend bestaan : sloopfirma's verpatsten vaak het betere sculpteerwerk, sierschouwen, deuromlijstingen enz. aan opkopers van zgn. “bouwantiek”.

Iconografie :

-Beeldbank Oostende : FT/D0447, FT/C0468; FT/D0448; FT/M011591

-OOIB5/138

^[1] De op dat moment nog niet gerestaureerde “Duivenschieting” fungeerde toen als een soort depot voor zijn grotere collectiestukken.

CLXX – GEVELSCULPTUUR SANATORIUM ST. VINCENT DE PAUL (INSTITUUT DELCROIX)

Toenmalige Raversijdestraat; verdwenen

Gewelbeeld onder het klokkentorentje aan de kant van de Raversijdestraat. Het beeld stelde St. Vincentius met twee kinderen voor. Het instituut werd bestuurd door de Dochters van Liefde. Sint-Vincentius was hun patroonheilige.

Iconografie :

-Te zien in : M. CASIER, *Zo was Mariakerke*, (deel 1) Oostende, 2007, p. 194.

CLXXI – GEVELSCULPTUUR KLOOSTER EN LAGERE SCHOOL WIJK RAVERSIJDE

Schoolstraat; verdwenen

Heiligenbeeld in nis verwerkt in de dakkapel boven het raam van de eerste verdieping in dezelfde travée als de toegangsdeur.

De Vrije Lagere School ontstond in 1905. Ze werd bestuurd door zusters van de Congregatie van de Zusters van O.L.Vrouw ten Bunderen van Moorslede.

Vernield tijdens W.O.I.

Beeldhouwer : onbekend.

Iconografie :

-prentkaart (o.a. te zien op de Beeldbank West-Vlaanderen inv. 01314200059)

CLXXII – SINT-JOZEFSBEELD IN VOORMALIG SINT-JOZEFSLYCEUM

Voorheen Kaaistraat 16, speelplaats

Beeldhouwer : onbekend.

Een Sint-Jozefsbeeld tegen een muur van de speelplaats van het Sint-Jozefslceum in de Kaaistraat (het latere Sint-Andreaslyceum; nog later O.L.Vrouwecollege)

CLXXIII – GEVELSCULPTUUR PAND MUSCARSTRAAT 3

Beeldhouwer : onbekend

Huis in nieuwe zakelijkheid naar ontwerp van Joseph Van der Banck^[2], die er ook eigenaar van was (ca. 1935). Twee mannenhoofden in geglazuurde terracotta flankeren de voordeur in de bovenhoeken.

Geen signatuur merkbaar.

CLXXIV – GEVELSCULPTUUR PAND EDUARD DE CUYPERSTRAAT 11/2

Eigen woonhuis van architect Silvain Smis^[3].

Twee deursculpturen in de vorm van geknielde naakte mannen die de latei van het deurportaal torsen. De ene heeft een hamer bij, de andere een beitel.

De beeldhouwer was Daniël Devriendt.

Iconografie : Beeldbank Oostende M016128.

^[2]Zie De Plate 78/98

^[3]Zie De Plate 91/118, 163

CLXXV – GEVELSCULPTUUR VLAAMSE VISSERIJCOÖPERATIE

Hendrik Baelskaai 12

Pand gebouwd kort na W.O.II; oorspronkelijk Crops NV. Motorvisserij.
Bescheiden, gesculpteerde gevelsteen met anker en scheepstouw.
Beeldhouwer : onbekend.

Iconografie :

-Beeldbank Oostende M015736

CLXXVI – GEVELSCULPTUUR ZEEMANSTEHUIS GODTSCHALCK

Eduard Moreauxlaan 322

Architect : Louis Bouckaert (1924-1925).

Boven de hoofdingang : gesculpteerd basreliëf met wapenschild van de familie Godtschalck, en daaronder een anker met daarrond palmtakken en foliewerk.

Opschrift :

Helene & Isabelle Godtschalck (op banderol)

Anno 1925

Beeldhouwer : onbekend.

CLXXVII – HOOFDEN AAN GEVEL PAND ZWALUWSTRAAT 82

9 geboetseerde hoofden boven de vensters en de voordeur

Beeldhouwer : onbekend.

CLXXVIII – GEVELBEELDEN VILLA VERBIST

Verdwenen; eertijds Albert I-Promenade

Villa op de zeedijk palend aan de Villa des Cygnes (deze laatste vormde de oosthoek met helling van de Kapucijnenstraat). Twee meer dan levensgrote gesculpteerde gevleugelde vrouwenfiguren flankeerden het raam van de bel-étage. De linkse had een uil aan haar voeten, de rechtse een haan. Symbool voor Nacht en Dag of Ochtend en Avond?

Ooit noteerde ik als naam van de beeldhouwer Jules Pecher (maar verzuimde de bron te noteren).

Bouwheer was Pierre Verbist Van Honsem (+1893), die in 1874 huwde met Mathide Royon (Oostende, 1818 – Schilde, 1910)(voor haar was het haar tweede huwelijk). Er waren geen nakomelingen uit dat huwelijk.

De villa werd nog vóór 1914 geïntegreerd in het Hotel Osborne (samen met de Villa des Cygnes). Villa des Cygnes en Villa Verbist werden daartoe met enkele verdiepingen opgetrokken.

De beide gevelbeelden werden wellicht gerecupereerd door een handelaar in bouwantiek tijdens de sloop van het Osbornehotel (ca. 1960).

Iconografie :

-Beeldbank Oostende FT/C4388 (detail maar in collage met inzet van de beelden van de Villa Doris); M009798 (de villa zelf is reeds met enkele verdiepingen opgetrokken en met de villa ernaast tot één hotel samengebracht.)

-coverfoto De Plate, mei 2010

CLXXIX – GEVELBEELD H. ESPERANCE OP PAVILLON DES BAINS

Verdwenen, eertijds Pavillon des Bains (Pavillon Royal); Zeedijk nabij oude vuurtoren.

Beeld van de H. Esperance, patroonheilige van vissers en zeelieden. Volgens D. FARASYN (De Plate 79/100) was het niet meer dan een gipsen beeld (wat zou kunnen duiden op een exemplaar van een in serie aangemaakt heiligenbeeld). Geplaatst ca. 1834.

Het zou een reclamebeeld geweest zijn voor de bieren van brouwerij L'Espérance van Gabriël Jean.

CLXXX – MERCURIUSBEELD OP OUD STADHUIS

Verdwenen; eertijds Wapenplein

Op de top van het driehoeksfronton op de voorgevel van het oud stadhuis op het Wapenplein prijkte een Mercuriusbeeld. Het was een replica van het beroemde beeld van de Italiaanse beeldhouwer Giambologna (1529-1608). Eén van de meest beroemde sculpturen uit de Westerse kunstgeschiedenis tout-court. Giambologna creëerde het in 1564-1566. Replica's waren al van in de 18^{de} eeuw courant te koop in uiteenlopende afmetingen en materialen in de gespecialiseerde kunsthandel. En zijn dat nu nog steeds. Zo prijkt sinds enkele jaren pas een kleinere versie op de gevel van het pand Euphr. Beernaertstraat 39.

Mercurius is een personage uit de Romeinse mythologie. Hij was de goddelijke boodschapper van Jupiter en werd vaak met een gevleugelde helm, gevleugelde hielen en een caduceus in de hand voorgesteld. Hij staat vaak symbool voor economische voorspoed.

Op fotomateriaal is duidelijk te zien dat de sculptuur het bombardement van het stadhuis en de daaropvolgende brand in mei '40 overleefde. Het is niet duidelijk of deze sculptuur "gered" werd of vernield raakte tijdens het naar beneden halen van de voorgevel.

Literatuur :

Ch. AVERY & A. RADCLIFFE, *Giambologna 1529-1608. Sculptor to the Medici (tentoonstellingscatalogus)*, Edinburgh (Royal Scottish Museum), 1878.

Iconografie :

-Beeldbank Oostende o.a. FT/C1766, M000536, PK/B1444 (na het bombardement).

CLXXXI – GEVELSCULPTUREN HÔTEL DU CHATELET

Hoek Koninginnelaan en Nieuwpoortsesteenweg 8

Pand gebouwd in 1885, architect V. Cremers.

>Een Cupido met boog (loggia Koninginnelaan)

>antiek personage met frygische muts (boven deur Nieuwpoortsesteenweg)^[4].

Wellicht zijn dit beelden die kant en klaar in de gespecialiseerde handel gekocht werden en mogelijks geïnspireerd zijn door prototypes uit de vroegere stijlperiodes.

>Op de gevel, aan de ronde uitbouw op de hoek, drie basreliëfs met symboliek i.v.m. resp. architectuur, beeldhouwkunst en schilderkunst.

Beeldhouwer : onbekend.

Iconografie :

-OIOP1/138; OIOP2/86; OOIB1/129; OOIB4/65

^[4]In: "Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen", "Pallas Athena" genaamd.

CLXXXII – GEVELSCULPTUUR HUIZE HUGO VERRIEST

Huize Hugo Verriest

H. Hartlaan 15

In de gevel van het pand H. Hartlaan 15 is een beeldhouwde kop van Hugo Verriest verwerkt.
Deze sculptuur is gesigneerd: Karel Laloo.

Karel Laloo (Brugge 1883–1957) was een leerling van Gustaaf Pickery en van Edmond Van Hove aan de Academie van Brugge^[5].

Verriest (1840-1922) was een Vlaams priester, schrijver, redenaar van overtuigd flamigante strekking rond wie een ware cultuurflamigantische cultus groeide.

In Deerlijk en Roeselare staan Verriest-monumenten.

CLXXXIII – GEVELSCULPTUREN PAND KAÏROSTRAAT 77

Pand van architect Sylvain Smis daterend van na W.O.II..

Portretkoppen van een dame en een heer in de sluitstenen boven raam gelijkvloers en voordeur.

Wellicht portretten van de bouwheren?

Beeldhouwer ongekend.

CLXXXIV – GEVELRELIËFS PAND GERSTSTRAAT 86 & 88

Basreliëfs in de voorgevels met respectievelijk voorstellingen van het IJzerfront en van de de eerste gasaanval aan de Steenstraete in Boezinge in 1915.

Interbellum.

Niet gesigneerd.

CLXXXV – GEVELRELIËFS PAND KERKSTRAAT 22

Winkelpand uit interbellum met oorspronkelijk electrozaak “Alleyn-Mazyn”

Basreliëfs in de borstwering van de erkers met links voorstelling van wolken, stralen, telefoonpaal met draden en isolators; rechts stralenbundels, wolken en voorwerpen die sterk op naïeve, stripachtige voorstellingen van buitenaardse ruimtetuigen lijken, alles in pure art-décostijl.

Interbellum.

Niet gesigneerd.

Iconografie :

Beeldbank Oostende : MO13445 en M013446

CLXXXVI – GEVELSCULPTUREN ACHTERHUIS PAND PRINSES STEPHANIEPLEIN 29

Ondiep achterhuis met neorenaissancegevel verfraaid met portretkop in rondebosse van de Franse schrijver Vuillot en twee basreliëfs : “Bijenkorf” en “Uil op boek”.

Beeldhouwer onbekend

^[5]Nationaal Biografisch Woordenboek, dl. 16;

Lexicon West-Vlaamse Beeldende Kunstenaars, dl. 3.

Iconografie :
-De Plate 78/69

CLXXXVII – GEVELRELIËFS VILLA OSTERRIETH

Destijds Northlaan, hoek Zeedijk

Prachtvilla van de gefortuneerde Antwerpse familie Osterrieth, vooral gekend door de vele verblijven van Erfprins Albert en Prinses Elisabeth en als geboortehuis van Prinses Marie-José. Gebouwd eind 19de eeuw. Het pand werd gesloopt in de jaren '60.

Boven de inkomdeur was een rechthoekig basreliëf.
Beeldhouwer onbekend.

Iconografie :
-OOIB2/192
-Foto's van André Gennevoise

CLXXXVIII – GEVELRELIËF VILLA RABELAIS

Hofstraat 29

Eclectische stadsvilla op de helling van de Hofstraat met muurankers die het bouwjaar 1889 aangeven.

In basreliëf gesculpteerde sluitsteen boven bovenlicht van voordeur, met voorstelling van een wapenschild.
Beeldhouwer onbekend.

CLXXXIX – GEVELRELIËF 'S LANTS MAGAZYN

Bredene, neerhof van Museum Turkeyenhof

Destijds boven de toegangspoort van het arsenaal nabij het Sas van Slikens.
Boven de tekst SLANTS MAGAZYN is het wapenschild van de Landvoogd de Hertog de Villahermosa gesculpteerd.
Don Carlos de Gurrea Aragon y Borja, 9de Hertog van Villahermosa, graaf van Luna en Picallo bestuurd ons land van 1675 tot 1680 in naam van de Spaanse koning.

De steen was tijdens het interbellum opgesteld in het Fort Napoleon (dat toen museum was).
Ze werd op initiatief van burgemeester Julien Goekint ter beschikking gesteld van de Heemkring Ter Cuere, Bredene. De steen prijkt in het neerhof van het Museum Turkeyenhof, heemmuseum gevestigd in een oud hoevetje en gerund door de Heemkring Ter Cuere in Bredene.

Literatuur :
Jaarboek Ter Cuere 1995, p. 79.

CLXXXX – GEVELSCULPTUUR “DE ZAAIER” OP GEVEL V.T.I. (Vrij Technisch Instituut)

Halfopen binnenkoer, kant Troonstraat.

Naar ontwerp van Jo Maes.

Literatuur :
F. Duchateau, *Joseph Frans Maes – “Jo Maes”*, in : Jaarboek Ter Cuere (Bredene), 1997, p. 72-78

CLXXXXI – DE “EERSTE” ZWAANSCULPTUUR TE ZANDVOORDE

Sculptuur van een amateur-beeldhouwer uit Klerken: Henri Covemaker.

Vervaardigd op initiatief van K.S.A. Afd. Zandvoorde.

Opgesteld op het publiek domein en ingehuldigd door minister-staatssecretaris voor het Openbaar Ambt en Toerisme Jan Piers op 27 augustus 1967 ter gelegenheid van de 7de “Zwanefeesten” aldaar.

Vaak beschadigd, werd deze sculptuur vervangen door een zwaan van beeldhouwster Josyane Vanhoutte (eerder besproken). De “oude” zwaan werd toch nog hersteld en kreeg een plaats vóór het wijkcentrum 't Kasteeltje.

Literatuur :

Vijftig jaar K.S.A. Zwanenburcht Zandvoorde 1959-2009, Oostende (Heemkring Santforde, Zandvoorde), 2009, p. 45 (met foto's van de inhuldiging).

CLXXXXII- PORTRET HENRI STEENACKER

Clubhuis K.R.S.N.O., Prins Albertlaan

Bredene, 22 april 1926 – Brugge, 25 augustus 1993 (ten gevolge van ongeval met fiets).

Roeier van de wijk Sas-Slykens; lid van de Kon. Roei en Nautische Sport Oostende; sportieve carrière tussen 1945 en 1960; nam deel aan de Olympische Spelen van Helsinki (1952) en Melbourne (1956).

Portretkop door Josyane Vanhoutte onthuld in de bar van het clubhuis in 1994.

Literatuur :

A. BRISSINCK: *125 jaar roeisport in Oostende*.

Bij het heengaan van Henri Steenacker, in : Roepsteen (Bredene), 1993.

CLXXXXIII - PORTRET DANNY HAMERS

Rode Kruis, Torhoutsesteenweg.

Beeldhouwster Josyane Vanhoutte.

Danny Hamers was een jonge vrijwilliger bij het Rode Kruis, afd. Oostende, die omkwam toen een Jordaans stuntvliegtuig neerkwam op de Rode Kruistent op de Luchthaven Oostende tijdens de airshow van 26 juli 1997.

Op 24 juni 2012 werd de portretsculptuur ingehuldigd in de lokalen van het Rode Kruis.

Literatuur :

Het Laatste Nieuws, 25 juni 2012.

De Zeewacht, 29 juni 2012.

(wordt vervolgd)